**Štvrtok 29. apríla 2021**

P9_TA(2021)0156

# Bolívia a zatknutie bývalej prezidentky Jeanine Añezovej a ďalších činiteľov

**Uznesenie Európskeho parlamentu z 29. apríla 2021 o Bolívii a zatknutí bývalej prezidentky Jeanine Añezovej a ďalších činiteľov (2021/2646(RSP))**

(2021/C 506/11)

*Európsky parlament,*

— so zreteľom na svoje uznesenie z 28. novembra 2019 o situácii v Bolívii [1],

— so zreteľom na vyhlásenie podpredsedu Komisie/vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku v mene Európskej únie z 23. októbra 2020 o všeobecných voľbách v Bolívii a na vyhlásenie jeho hovorcu zo 14. marca 2021 o najnovšom vývoji v Bolívii,

— so zreteľom na tlačovú správu Medziamerickej komisie pre ľudské práva (IACHR) zo 16. marca 2021 o dodržiavaní medziamerických noriem pre riadny súdny proces a prístup k spravodlivosti v Bolívii,

— so zreteľom na vyhlásenie o Bolívii z 13. marca 2021, ktorého autorom je hovorca generálneho tajomníka Organizácie Spojených národov,

— so zreteľom na vyhlásenia generálneho sekretariátu Organizácie amerických štátov (OAŠ) z 15. a 17. marca 2021 o situácii v Bolívii,

— so zreteľom na politickú ústavu Bolívie,

— so zreteľom na Americký dohovor o ľudských právach (Pakt zo San José),

— so zreteľom na Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach,

— so zreteľom na článok 144 ods. 5 a článok 132 ods. 4 rokovacieho poriadku,

A. keďže politická a sociálna situácia v Bolívii vyvoláva od prezidentských volieb, ktoré sa konali 20. októbra 2019, vážne obavy; keďže najmenej 35 ľudí zomrelo a 833 osôb bolo zranených v súvislosti s rozsiahlymi a násilnými protestmi a mnohí ďalší boli zadržaní v rozpore s pravidlami riadneho súdneho procesu, pričom sa šíria správy o rozsiahlom porušovaní ľudských práv; keďže prezident Evo Morales odstúpil z funkcie prezidenta a odišiel z krajiny; keďže viaceré odstúpenia viedli k mocenskému vákuu a druhá podpredsedníčka senátu Jeanine Añez prevzala v súlade s ústavou funkciu dočasnej prezidentky; keďže Ústavný mnohonárodný súd Bolívie schválil Jeanine Áñezovú ako dočasnú prezidentku;

B. keďže v súlade so svojím ústavným mandátom Jeanine Áñez a dočasné orgány prijali potrebné kroky na usporiadanie nových demokratických, inkluzívnych, transparentných a spravodlivých volieb, ktoré sa uskutočnili v októbri 2020 napriek výzvam vyplývajúcim z pandémie ochorenia COVID-19; keďže prezidentské voľby vyhral Luis Arce z Hnutia za socializmus (MAS) a Jeanine Áñez, ako aj medzinárodné spoločenstvo vrátane Európskej únie ho uznali za prezidenta, čím sa zabezpečilo transparentné a pokojné odovzdanie moci;

C. keďže v uplynulých mesiacoch sa potvrdilo zrušenie alebo zamietnutie niekoľkých súdnych konaní proti stúpencom MAS, pričom sa stupňovali hrozby súdneho prenasledovania politikov vystupujúcich proti vláde MAS; keďže 18. februára 2021 mnohonárodné zhromaždenie schválilo vágny najvyšší dekrét č. 4461, ktorým sa udeľuje všeobecná amnestia a milosť stúpencom vlády prezidenta Arceho, ktorí boli stíhaní počas vlády Áñezovej za trestné činy súvisiace s tzv. politickou krízou, ktorá sa začala v októbri 2019;

[1] Prijaté texty, P9_TA(2019)0077.

D. keďže 13. marca 2021 Jeanine Áñez, dvaja z jej ministrov – bývalý minister energetiky Rodrigo Guzmán a bývalý minister spravodlivosti Álvaro Coimbra, a ďalšie osoby, ktoré tvorili dočasnú vládu v rokoch 2019 až 2020, boli zadržané na základe obvinení z terorizmu, podnecovania a sprisahania a prokurátori ich obvinili z účasti na prevrate v roku 2019; keďže ich vyšetrovacia väzba bola predĺžená na šesť mesiacov a bývalej prezidentke Añezovej hrozí v prípade odsúdenia trest odňatia slobody v trvaní 24 rokov; keďže sa čaká na príkaz na zatknutie ďalších troch bývalých ministrov; keďže bývalej prezidentke Jeanine Áñezovej bola na začiatku väzby odopretá lekárska starostlivosť;

E. keďže prokurátori vzniesli obžalobu na podnet bývalého člena Kongresu za MAS, v ktorej tvrdia, že uvedené osoby propagovali, riadili a podporovali organizácie, ktorých cieľom bolo narušiť ústavný poriadok Bolívie, a že boli členmi takýchto organizácií; keďže prokurátori obžalovali Jeaninu Áñezovú ako dočasnú prezidentku, ale nie ako civilnú osobu alebo osobu zastávajúcu inú verejnú funkciu; keďže článok 159 ods. 11, článok 160 ods. 6, článok 161 ods. 7 a článok 184 ods. 4 ústavy z roku 2009 a zákon z 8. októbra 2010 stanovujú osobitný postup pre rozsudky týkajúce sa prezidenta, viceprezidenta a vysokých predstaviteľov rôznych tribunálov; keďže súdne konanie proti prezidentke Áñezovej, po ktorom nasledovalo trestné stíhanie, nie je v súlade s bolívijským ústavným právom; keďže dôkazy uvedené v sprievodnej dokumentácii sa javia ako nejasné;

F. keďže osoby obžalované z týchto trestných činov tvrdia, že sú prenasledované; keďže osoby, ktoré boli doteraz zatknuté, tvrdia, že neboli riadne informované o dôvodoch obžaloby, hoci generálna prokuratúra zdôraznila, že príkazy na zatknutie boli vydané v súlade so zákonom a bez porušenia práv zadržaných osôb; keďže úrad ombudsmana sa rozhodol monitorovať činnosť bolívijskej polície a prokuratúry s cieľom zabezpečiť dodržanie riadneho súdneho procesu a práva zatknutých osôb na obhajobu;

G. keďže článok 3 Medziamerickej demokratickej charty vymedzuje oddelenie a nezávislosť verejných právomocí ako základný prvok zastupiteľskej demokracie; keďže v článku 8 Paktu zo San José sa zdôrazňujú súdne záruky a riadny súdny proces; keďže niekoľko medzinárodných organizácií vyjadrilo znepokojenie nad zneužívaním súdnych mechanizmov v Bolívii a nad ich čoraz častejším využívaním zo strany vládnucej strany ako nástroja represie; keďže novozvolený prezident Arce prisľúbil, že počas jeho vlády nebude dochádzať k žiadnemu politickému nátlaku na prokurátorov a sudcov;

H. keďže dôveryhodnosť bolívijského súdneho systému je ovplyvnená neustálymi správami o nedostatočnej nezávislosti, rozsiahlom politickom zasahovaní a korupcii;

I. keďže Medziamerická komisia pre ľudské práva zdôraznila, že niektoré bolívijské protiteroristické zákony porušujú zásadu zákonnosti, pretože okrem iného zahŕňajú vyčerpávajúce vymedzenie terorizmu, ktoré je nutne príliš široké alebo nejasné; keďže štáty by mali pri vymedzovaní trestných činov dodržiavať zásadu zákonnosti; keďže podnety podané na Ústavný mnohonárodný súd Bolívie, v ktorých sa žiada, aby sa článok 123 trestného zákonníka o trestnom čine podnecovania a jeho článok 133 o terorizme vyhlásili za protiústavné z dôvodu údajného porušenia Amerického dohovoru o ľudských právach a bolívijskej ústavy, čakajú na rozhodnutie Ústavného mnohonárodného súdu Bolívie;

J. keďže EÚ je dlhodobým partnerom Bolívie a mala by naďalej podporovať jej demokratické inštitúcie, posilňovanie právneho štátu, ľudské práva a jej hospodársky a sociálny rozvoj; keďže EÚ zohrávala dôležitú úlohu ako sprostredkovateľ pri upokojení krajiny v rokoch 2019 a 2020 a pri podpore volieb;

1. odsudzuje a odmieta svojvoľné a nezákonné zadržiavanie bývalej dočasnej prezidentky Áñezovej, jej dvoch ministrov a ďalších politických väzňov; vyzýva bolívijské orgány, aby ich okamžite prepustili a stiahli politicky motivované obvinenia proti nim; požaduje vytvorenie rámca transparentného a nestranného súdnictva bez politického tlaku a naliehavo vyzýva orgány, aby zabezpečili potrebnú lekársku starostlivosť na zaistenie ich dobrého zdravia;

2. zdôrazňuje, že bývalá prezidentka Áñez zaplnila prezidentské vákuum spôsobené odstúpením bývalého prezidenta Eva Moralesa po násilných nepokojoch vyvolaných pokusom o volebný podvod plne v súlade so svojimi povinnosťami druhej podpredsedníčky senátu vyplývajúcimi z bolívijskej ústavy; zdôrazňuje, že mnohonárodný tribunál Bolívie schválil odovzdanie moci Jeanine Áñezovej; konštatuje, že voľby, ktoré sa konali 18. októbra 2020, sa uskutočnili bez incidentov a s plnými demokratickými zárukami;

3. vyjadruje znepokojenie nad nedostatočnou nezávislosťou a nestrannosťou bolívijského súdneho systému a nad prevahou štrukturálnych problémov; konštatuje, že tento nedostatok nezávislosti ovplyvňuje prístup k spravodlivosti a vo všeobecnosti znižuje dôveru občanov vo vnútroštátny súdny systém; odsudzuje politický tlak na súdnictvo, aby prenasledovalo politických oponentov, a zdôrazňuje, že je dôležité dodržiavať záruky riadneho súdneho procesu a zabezpečiť, aby súdnictvo pôsobilo bez politického tlaku; zdôrazňuje, že obete si zaslúžia skutočnú a nestrannú spravodlivosť a že všetky zodpovedné osoby by mali byť vzaté na zodpovednosť bez toho, aby im bola udelená amnestia alebo milosť kvôli ich politickým názorom; vyzýva na plné dodržiavanie nezávislosti zložiek moci a plnú transparentnosť všetkých súdnych konaní;

4. zdôrazňuje, že všetky súdne konania sa musia viesť v plnom súlade so zásadou riadneho súdneho procesu zakotvenou v medzinárodnom práve; zdôrazňuje, že by mali poskytovať súdne záruky, zabezpečovať súdnu ochranu a prístup k spravodlivosti ako súčasť nezávislého a nestranného súdneho systému, do ktorého nezasahujú iné štátne inštitúcie;

5. naliehavo vyzýva Bolíviu, aby bezodkladne uskutočnila štrukturálne zmeny a reformy súdneho systému, najmä pokiaľ ide o jeho zloženie, s cieľom zabezpečiť záruky spravodlivých a dôveryhodných súdnych konaní, nestrannosti a riadneho súdneho procesu; vyzýva bolívijskú vládu, aby riešila rozšírený problém korupcie v krajine; vyzýva bolívijskú vládu, aby zmenila články trestného zákonníka týkajúce sa trestných činov podnecovania a terorizmu, ktoré obsahujú príliš široké vymedzenie terorizmu, čo vedie k možnému porušovaniu zásad zákonnosti a proporcionality;

6. vyzýva bolívijskú prokuratúru, aby opätovne otvorila vyšetrovanie údajného tunelovania verejných prostriedkov vo výške 1,6 milióna USD vládou Moralesa uskutočňovaním neoprávnených platieb pre konzultačnú spoločnosť Neurona;

7. pripomína nevyhnutnosť posilnených a účinných foriem dialógu v rámci bolívijských inštitúcií s cieľom presadzovať demokratické hodnoty, zásady právneho štátu a dodržiavanie ľudských práv; vyzýva bolívijské orgány, aby viedli proces zmierenia s cieľom uvoľniť napätie a nepriateľstvo, ktoré sú latentne prítomné v bolívijskej spoločnosti;

8. vyjadruje znepokojenie nad zúfalou sociálnou a politickou situáciou, ktorá panuje v Bolívii od roku 2019 a ďalej sa zhoršuje, a vyjadruje hlboké poľutovanie nad tragédiou, ktorá postihla obete nepokojov v Bolívii na všetkých stranách; zdôrazňuje, že je naliehavo potrebné zachovať v plnej miere zákonnú multietnickú a mnohojazyčnú povahu štátu; vyzýva Bolíviu, aby uskutočnila štrukturálne zmeny a reformy vrátane vymenovania nezávislého a nestranného ombudsmana s cieľom riešiť základné príčiny kríz, ktoré vypukli v krajine;

9. domnieva sa, že EÚ a Bolívia by mali pokračovať vo vzájomnej komunikácii a dialógu v súvislosti s rokovaniami o VSP+ a ďalej ich rozvíjať, keďže Bolívia je jedinou krajinou Andského spoločenstva, ktorá nemá dohodu s EÚ; domnieva sa, že EÚ by mala aj naďalej stáť pri Bolívii a mala by byť pripravená ďalej sa angažovať za predpokladu, že sa podniknú jasné kroky na zlepšenie situácie a budú sa dodržiavať princípy demokracie, zásady právneho štátu a ľudské práva;

10. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, podpredsedovi Komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, vláde Bolívie, Ústavnému mnohonárodnému súdu Bolívie, Organizácii amerických štátov, Medziamerickej komisii pre ľudské práva, Andskému parlamentu, Euro-latinsko-americkému parlamentnému zhromaždeniu, generálnemu tajomníkovi OSN a vysokej komisárke OSN pre ľudské práva.